

IPv6

- CIDR on 'kikkailua', ei ratkaise IP:n perusongelmia
- tavoitteita:
  - biljoonia osoitteita
  - pienempiä reititystauluja
  - yksinkertaisempia protokollia
  - turvallisuutta
  - mukaan palvelutyypit (tosiaikainen), monilähetys
  - liikkuvien koneiden osoitteet
  - jatkokehitys ja nykyisten protokollien toimivuus

5.2.2001

83

IPv6

- 16 tavun osoitteet
  - => 'rajaton' määrä osoitteita
- yksinkertaisempi otsakekenttä
  - kiinteä kehys, jossa vain 7 kenttää
- valinnaisten piirteiden käsittely
  - monet ennen pakolliset nyt valinnaisia
  - optioiden uusi esitystapa => nopeampi käsittely
- turvaus
  - todentaminen
  - yksityisyys

5.2.2001

84

• palvelutyyppi otettu paremmin huomioon

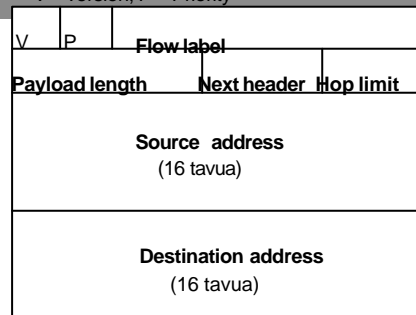
- multimedia
- yhteensopiva Internetin protokollien kanssa
  - osoitteiden koko
  - ei ole yhteensopiva IPv4:n kanssa

5.2.2001

85

IPv6-otsake

- V = version, P = Priority

5.2.2001

86

Otsakekentät

- **Versio** (version)
  - aina 6 IPv6:lle ja 4 IPv4:lle
- **prioriteetti** (priority)
  - 0-7 ruuhkatilanteessa voi hidastaa
  - 8-15 tosiaikapaketteja (video/audio)
  - isompi numero, tärkeämpi paketti
- **vuonimiö** (flow label)
  - pseudoyhteys, jolla tietyt ominaisuudet ja vaatimukset (esim. viive, viipeen vaihtelu jne)
  - vuot muodostetaan etukäteen ja niille annetaan tunnus: lähde- ja kohdeosoite ja vuonumero
- **kuorman pituus** (payload length)
  - paketin koko (ilman otsaketta)
- **seurava otsake** (next header)
  - otsikon laajentaminen
  - 6 otsikon laajennusosaa
  - viimeisessä kertoo kuljetusprotokollan (TCP, UDP)
- **hyppyraja** (hop limit)
  - hyppylaskuri, vähenee joka hypyllä
- **source address, destination address**
  - 16 tavun osoitteita

5.2.2001

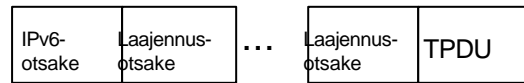
87

IPv4:n kentistä puuttuvat

- **paketin paloitteluun liittyvät kentät**
  - kaikki kykenevät käsittelemään ainakin 576 tavun paketteja
  - lähettäjä huolehtii, että paketti on riittävän pieni
    - reititin ilmoittaa virheestä, jos se havaitsee liian suuren paketin => ohjeet pilkkoo paketti pienemmäksi
- **tarkistussumma**
  - ei lasketa verkkokerroksella
    - luotettavimmat verkot
    - siirtoyhteyserkos laskee / kuljetuserkos laskee

5.2.2001

89

Ei yhtään, yksi tai useita laajennusotsikoita

Seuraava otsake -kenttä (Next header Field)

- * ilmoittaa minkä tyyppinen otsakekenttä seuraa IPv6-otsaketta
- * seuraaja voi olla jokin laajennusotsake tai ylempään protokollan, kuten TCP:n tai UDP:n otsake

Laajennusotsikot

- **Hop-By-Hop- optioiden otsake**
  - tietoja reitittimille, käsitellään joka reitittimessä
- **reititysotsake (Routing header)**
  - laajennettu reititys -IPv4:n lähdereititys,
  - vaadittu reitti tai reitin osa
- **paloitteluotsake (Fragmentation header)**
  - paloitteluun ja kokoamiseen liittyvää tietoa
- **autentikointiotsake (Authentication header)**
  - paketin ehyys ja autentikointi (= taattu lähettäjän identiteetti)
- **turvaton kuorman otsake (Encapsulating Security Payload header)**
  - pakettien salakirjoitus
- **kohdeoptioiden otsake (Destination Options header)**
  - paketin vastaanottajille tarkoitettua tietoa

5.2.2001

91

Otsakkeiden järjestys

- **Standardin otsakkeet myös annetaan edellä esitetystä järjestyksessä**

- Poikkeuksena ovat kohdeoptioiden otsakkeet
  - Optiot voidaan tarkoittaa myös usealle kohteelle. Tällöin annetaan ensimmäinen osoite kohdeosoitteen kentässä ja muiden kohteiden lista reititysotsakkeessa.
  - Tällainen kohdeoptioiden otsake esiintyy heti hop-by-hop-otsakkeen jälkeen.
  - Jos otsakkeen tiedot on tarkoitettu vain paketin viimeiselle vastaanottajalle. Niin annetaan viimeisenä laajennuksena.

5.2.2001

92

IPv6:n prioriteetit

- **ruuhkavalvottu liikenne (esim. TCP)**
  - viive saa jossain määrin vaihdella
  - pakettien järjestys saa muuttua
- **ruuhkavalvomaton liikenne**
  - tosiaikavideo tai audio
  - vakionopeus ja vakioviive => tasainen pakettivirta
- **prioriteetti suhteessa muihin saman lähteen paketteihin**
- **prioriteetti suhteessa saman liikennetyypin paketteihin**
  - ruuhkavalvottu ja valvomattoman liikenteen välillä ei ole määritelty prioriteettia

5.2.2001

93

Ruuhkavalvottu liikenne

- **Prioriteetit 0- 7**

- 0 määrittelemätön liikenne (uncharacterized traffic)
- 1 täyttöliikenne (filler traffic) verkkouutiset, USENET-sanomat
- 2 liikenne, jota käyttäjä ei dottele (unattended data traffic) sähköposti
- 3 ei vielä käytössä
- 4 käyttäjän odottama massasiirto (attended bulk traffic) FTP, HTTP
- 5 ei vielä käytössä
- 6 interaktiivinen liikenne (interactive traffic) TELNET, X
- 7 verkon valvontaliikenne (Internet control traffic) SNMP, OSPF, BGP

5.2.2001

94

Ruuhkavalvomaton liikenne

• Prioriteetit 8-15

8 sopivin hävitettäväksi

esim. teräväpiirtovideo, jossa runsaasti redundanssia

.....

15 huonoin hävitettäväksi

esim. puhelinkeskustelu, jossa kadonneet paketit aiheuttavat äänen ptkimistä ja häiriöääniä linjalla

5.2.2001

95

Vuonimiö

• Vuo

– peräkkäisten pakettien jono samasta lähteestä samoille vastaanottajille, jota reitittimien halutaan käsittelevän tietyllä tavalla

- tiedostonsiirto usealla TCP-yhteydellä => yksi vuo
- multimediakonferenssi => monta erilaista vuota

– lähdeosoite + 24-bittinen vuotunnus identifioi vuon

- kaikille saman vuon paketeille sama tunnus

5.2.2001

96

• Reitittimelle vuo on joukko peräkkäisiä paketteja, joita tulee käsitellä tietyllä tavalla

- samat resurssivaraukset
- samat turvallisuusvaatimukset
- samat säännöt pakettien hävittämiseen
- samat etuoikeudet jonoissa
- samat vaatimukset aliverkon palvelunlaadulle
- sama laskutus

5.2.2001

97

• Vuonimiö on pelkkä tunniste

– on erikseen esitettävä, mitä toimintoja kuhunkin nimiöön liittyy

- neuvottelemalla etukäteen reitittimen kanssa valvontaprotokollaa käyttäen
- ilmoittamalla paketteja lähetettäessä otsakkeissa halutut toiminnot
  - Hop-By-Hop -option otsakkeessa
- voidaan pyytää tiettyä palvelunlaatua (QoS) tai tosiaikaista palvelua

5.2.2001

98

Vuonimiöiden käsittely solmuissa

- Jos ei osaa käsitellä, niin jätetään huomiotta
- jos sama vuonimiö, niin oltava myös
  - sama kohde- ja lähdeosoite
  - sama prioriteetti
  - samat hop-by-hop-optiot (jos käytössä)
  - samat reititysoptiot (jos käytössä)

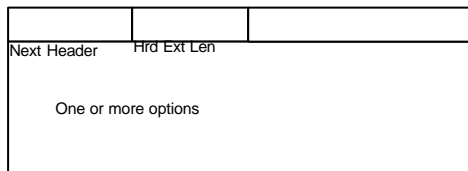
jotta reititin pystyy käsittelemään paketin pelkän vuonimiön perusteella

- lähde antaa vuotunnusteen ja pitää kirjaa niistä
  - noin 16 miljoonaa tunnustetta
  - valitaan satunnaisesti
  - sama tunniste uudelleen käyttöön vasta kun sitä ei enää käytetä

5.2.2001

99

Hop-by-hop -optioiden laajennusotsake

Next Header: seuraavan otsakkeen tyyppi

Header Extension Length: otsakkeen pituus 64 bitin osina ensimmäisen 64 bitin lisäksi

5.2.2001

100

jumbogrammi

- ainoa hop-to-hop- optio toistaiseksi
- suuria paketteja tarvitaan
  - supertietokoneille
  - suurien videopakettien siirrossa
  - erittäin nopeilla yhteyksillä

			datagrammin
	otsakkeen		pituus
	(lisä)pituus	option tyyppi	4 tavulla
next header	0	194	0
Jumbo payload length (> 65535 tavua)			

5.2.2001

Maksimikooksi yli 4 Gtavua

101

Paloittelu (fragmentation)

- IPv6: sanoman paloittaa lähettäjäsolmu
  - ei enää reititin
  - reititin hylkää liian suuret paketit
- path discovery -algoritmi:
  - lähettäjä selvittää reitillä olevan pienimmän MTU:n (Maximum data unit), jotta osaa paloittaa sopiviksi osiksi
    - 576 tavun paketti on kaikkien pystyttävä välittämään

5.2.2001

102

Paloittelu-otsake

Fragment offset (13 bittiä): osan sijainti, yksikkönä 64 bitin osat

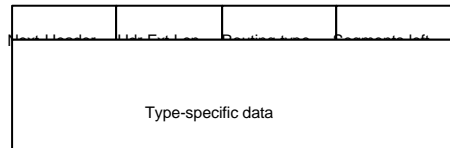
M-lippu: 1 = lisää palasia, 0 = viimeinen pala

Identification (32 bittiä): koko sanoman tunnistus, kaikissa osissa sama

5.2.2001

103

Reititysotsake

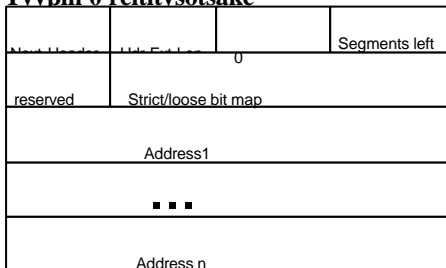
Routing type (8 bittiä): reititysotsakkeen tyyppi

Segments left (8 bittiä): kuljettavien välisolmujen määrä

5.2.2001

104

Tyyppi 0 reititysotsake

Bit map (23 bittiä): 1 (strict routing) = vastaava osoite on seuraava solmu, 0 (loose routing) = ei välttämättä oltava seuraava osoite

5.2.2001

106

- Kohteen IP-osoite on osoitelistan viimeinen,
- IP-otsakkeessa on ensimmäisen reitillä olevan reitittimen osoite
  - joka vasta tutkii reititysotsikon ja saa selville, minne paketti ohjataan seuraavaksi
  - ja päivittää IP-paketin osoitteeksi seuraavan listalla olevan reitittimen
  - sekä vähentää yhdellä segments left -kenttää

Turvallisuus verkkokerroksella

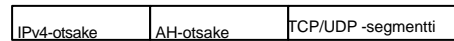
- **Ipssec**
  - Authentication Header-protokolla (**AH-protokolla**)
  - Encapsulation Security Payload -protokolla (**ESP-protokolla**)
  - ennen käyttöä on luotava kommunikoivien koneiden välille **turvasopimus SA** (Security Agreement)
    - looginen yksisuuntainen yhteys verkkokerroksella
      - käytetty protokolla (AH tai ESP)
      - lähettäjän IP-osoite
      - 32-bittinen yhteystunnus SPI (Security Parameter Index)
        - kaikissa SA:n Ipssec-datagrammeissa sama SPI-arvo 107

5.2.2001

AH-otsake

• Varmistaa datagrammin eheyden ja lähettäjän identiteetin

- “juuri tämä lähettäjä on lähettänyt juuri tämän paketin”
  - kukaan ei väärentänyt lähettäjä
  - kukaan ei ole millään tavoin muuttanut pakettia

Protokollakenttä (= 51) ilmoittaa, että mukana on AH-otsake eli käytössä AH-protokolla

5.2.2001

108

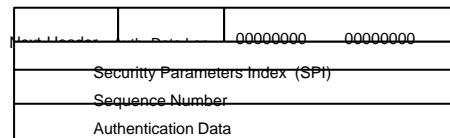
AH-otsake

- **Next header**
  - onko data TCP-, UDP-,... Segmentti
- **SPI eli yhteystunnus**
  - yhdessä lähettäjän IP-osoitteen ja käytetyn protokollan kanssa identifioi yhteyden turvasopimuksen SA
- **Sequence number**
  - järjestysnumero 32 bitillä
- **Authentication Data**
  - sanoman digitaalinen allekirjoitus => lähettäjän identiteetin ja sanoman yhteyden varmistus

5.2.2001

109

AH-otsake

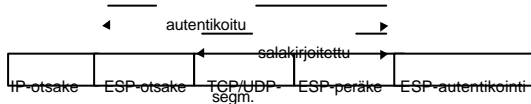

5.2.2001

110

ESP-otsake

• Sanoman salaus ja lähettäjän autentikointi

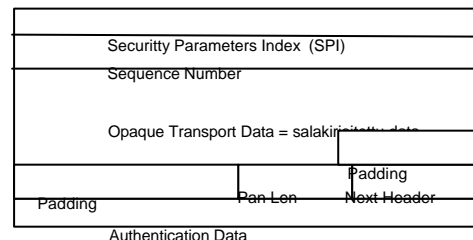

Protokollakenttä (=50): datagrammissa ESP-otsake ja -peräke

5.2.2001

111

ESP-otsake

5.2.2001

112

IPv6: osoiteavaruus

- **jaettu osiin**
  - osa IPv4-osoitteille
- **palveluntuottajapohjainen osa**
  - Internet-palvelujen tuottajille oma osuus osoitteista
  - noin 16 miljoonaa tuottajaa
- **maantieteellinen osa**
  - vastaa nykyistä Internetiä

5.2.2001

113

• Monilähetysosoitteet (multicast)

- lippukentän bitti: pysyvä vai tilapäinen ryhmä
- scope-kenttä rajoittaa monilähetyksen
  - linkkiin
  - solmuun
  - yritykseen
  - planeettaan

• anycast

- osoitteena ryhmä,
- riittää lähettää jollekin ryhmän jäsenelle

Osoitteen esitysmuoto

- **kahdeksan neljän heksaluvun ryhmää:**
8000:0000:0000:0000:0123:4567:89AB:CDEF
  - ryhmän alkunollat voi jättää pois
  - 16 nollan ryhmät voi korvata kaksoispisteellä
=> **8000::123:4567:89AB:CDEF**
  - **IPv4-osoitteet => ::193.31.20.46**

5.2.2001

115

• osoitteita on PALJON!

$2^{128} \Rightarrow \sim 3 \cdot 10^{38}$

- **tasaisesti jaettuna noin $7 \cdot 10^{23}$ IP-osoitetta jokaista maapallon pinnan neliometriä kohden**
- **vaikka jako olisi epätasaisempi, ainakin yli 1000 IP-osoitetta neliometriä kohden**

5.2.2001

116

Siirtyminen IPv4 => IPv6

- **Kestää pitkään**
- **syntyvät IPv6-saarekkeet kommunikoivat tunneloinnilla**
- **Dual stack -ratkaisut**
- **IPv6-reitittimet**

5.2.2001

117

Internet-protokollia

- **ICMP (Internet Control Message Protocol)**
- **ARP (Address Resolution Protocol)**
- **RARP (Reverse Address Resolution Protocol)**
- **OSPF (Open Shortest Path First)**
- **BGP (Border Gateway Protocol)**
- **IGMP (Internet Group Management Protocol)**
- **Mobile IP**
- **CIDR (Classless InterDomain Routing)**
- **IPv6**

5.2.2001

118

ICMP (Internet Control Message Protocol)

- reitittimet ilmoittavat verkon ongelmista toisilleen
- yleensä testaukseen
- ICMP-sanomat kapseloidaan IP-paketteihin
- 12 erilaista sanomaa määritelty

5.2.2001

119

ICMP-sanomia

- Destination unreachable
- Time exceeded
- Parameter problem
- Source quench
- Redirect
- Echo request, Echo reply
- Timestamp request, Timestamp reply

5.2.2001

120

ICMP (Internet Control Message Protocol)

- reitittimet ilmoittavat verkon ongelmista toisilleen
- yleensä testaukseen
- ICMP-sanomat kapseloidaan IP-paketteihin
- 12 erilaista sanomaa määritelty

5.2.2001

121

ARP (Address Resolution Protocol)

- muuttaa IP-osoitteen siirtoyhteyserroksen osoitteeksi
  - lähiverkkoon liitetyt laitteet ymmärtävät vain LAN-osoitteita
    - esim. eetteriverkon 48-bittisiä osoitteita
- yleislähetys lähiverkkoon
  - “Kenellä on IP-osoite vv.xx.yy.zz ?”
  - vastauksena osoitteen omistavan laitteen lähiverkko-osoite

5.2.2001

122

• optimointia:

- kyselyn tulos välimuistiin
  - talletetaan muutaman minuutin ajan
- kyselijä liittää omat osoitteensa kyselyyn
- alustettaessa jokainen laite ilmoittaa osoitteensa muille
  - kysyy omaa osoitettaan
  - jos tulee vastaus, niin konfigurointivirhe

5.2.2001

123

• reitittimet eivät välitä ARP-kyselyjä

- reititin vastaa itse ARP-kyselyihin (proxy ARP)
- muihin verkkoihin menevät paketit lähetetään oletuspaikkaan, joka huolehtii niiden lähettämisestä

5.2.2001

124

RARP (Reverse Address Resolution Protocol)

- **muuttaa lähiverkko-osoitteen IP-osoitteeksi**

- käynnistettäessä levytön työasema
- asema kysyy IP-osoitettaan yleislähetystenä
  - “Lähiverkko-osoiteeni on xxxx.xx. Mikä on IP-osoiteeni?”
  - RARP-palvelin vastaa kertomalla laitteen IP-osoitteen
- => kaikille laitteille voidaan käyttää samaa aloitustiedostoa

5.2.2001

125

- **reititin ei välitä RARP-viestejä**

- joka verkossa oltava oma RARP-palvelin
- käytetään **BOOTP**-protokollaa
  - käyttää UDP-viestejä, jotka reititin välittää toisiin verkkoihin
  - lisäinformaatiota
    - tiedostopalvelimen IP-osoite
    - oletusreitittimen IP-osoite
    - aliverkkomaski

5.2.2001

126